

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันทั่วโลกมีคนพิการมากกว่า 1,000 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 15 ของประชากรโลกและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากประชากรมีอายุที่ยืนยาวและมีการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังเพิ่มขึ้น (World Health Organization [WHO], 2013) และองค์การสหประชาชาติ พบว่า กลุ่มประเทศแถบเอเชีย และแปซิฟิกมีคนพิการมากที่สุดในโลก คนพิการจำนวนไม่น้อยต้องเผชิญกับการเลือกปฏิบัติ และเข้าไม่ถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน เช่น ไม่ได้รับการศึกษา ไม่มีใครรับเข้าทำงาน และไม่ได้รับบริการด้านสุขภาพ เป็นต้น คนพิการหลายคนถูกจำกัดให้ต้องอยู่แต่ในสถานสงเคราะห์ซึ่งนับว่าเป็นการละเมิดต่อสิทธิของคนพิการที่พึงมีอิสระในการใช้ชีวิตในสังคมหรือชุมชน องค์การอนามัยโลกรายงานว่า ประมาณร้อยละ 10 ของประชากรโลก เป็นคนพิการด้วยเหตุผลทางการแพทย์ ส่วนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ องค์การสหประชาชาติกำหนดแนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการขึ้น 4 ด้าน คือ ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ ทางสังคม ทางการศึกษา และทางอาชีพ โดยอาศัยทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความก้าวหน้า สิทธิความเสมอภาคและความยุติธรรมสำหรับคนพิการ (พวงแก้ว กิจธรรม, 2555)

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 ให้ความหมายว่า “คนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใดเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประกาศกำหนด (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124/ตอนที่ 61 ก/หน้า 8/27 กันยายน 2550) ประเทศไทยในปัจจุบันจำนวนประชากรเพิ่ม

มากขึ้นสภาพสังคมและเศรษฐกิจของประเทศได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอันมากทำให้มีปัญหาในด้านต่าง ๆ ทวีจำนวนมากขึ้นเป็นลำดับซึ่งในปัญหาสังคมต่าง ๆ นั้น ปัญหาคนพิการก็มีปริมาณมากขึ้นเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากสภาวะแวดล้อมในปัจจุบันมีแนวโน้มที่ทำให้บุคคลกลายเป็นคนพิการได้ง่ายขึ้น เช่น อุบัติเหตุต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาในเรื่องการรักษาสุขภาพอนามัยของประชาชน ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2560 จำนวนคนพิการในประเทศไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 1,756,849 คน คิดเป็นร้อยละ 2.66 ของประชากรทั้งประเทศ โดยแยกเป็นคนพิการ เพศชาย จำนวน 928,594 (ร้อยละ 52.86) และเพศหญิง จำนวน 828,255 คน (ร้อยละ 47.14) สำหรับสามารถแบ่งสาเหตุความพิการ ได้แก่ 1) เกิดจากภาวะความเจ็บป่วยและโรคต่าง ๆ ในภายหลัง (ความดันโลหิตสูง/หลอดเลือดหัวใจตีบ/ข้อสันหลังอักเสบ/โรคติดเชื้อ/เบาหวาน/ลมชัก) ร้อยละ 31.82 2) เกิดจากความพิการแต่กำเนิด ร้อยละ 18.11 3) เกิดจากอุบัติเหตุ ร้อยละ 13.95 4) พันธุกรรม ร้อยละ 0.39 5) แพทย์ไม่ระบุสาเหตุความพิการ ร้อยละ 33.95 จำแนกตามระดับอายุได้เป็น

1) คนพิการที่อยู่ในวัยทำงาน อายุระหว่าง 15-60 ปี มีจำนวน 818,749 คน (ร้อยละ 46.93) 2) คนพิการอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวน 876,918 คน (ร้อยละ 50.27) (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2560)

การกำหนดรับรองสิทธิของคนพิการนั้น เริ่มมีมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยบุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ และกำหนดให้รัฐต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่คนพิการหรือทุพพลภาพและผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ก็ได้บัญญัติรับรองสิทธิของคนพิการไว้ในลักษณะเดียวกัน ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 เพื่อกำหนดแนวทางและปรับปรุงวิธีการ ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการที่ผ่านมานั้น หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องได้จัดให้มีกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่คนพิการ ตลอดจนการสนับสนุนทางสังคมด้านต่าง ๆ แก่คนพิการ ให้คนพิการสามารถเข้าถึงบริการต่าง ๆ ทั้งทางด้านการแพทย์ การศึกษา อาชีพและการมีงานทำ กีฬาและการ

ท่องเที่ยว รวมถึงการปรับปรุงกลไกด้านการเงินการคลัง และงบประมาณเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนจัดบริการให้แก่คนพิการได้อย่างมีมาตรฐาน (สำนักนโยบายและวิชาการ, 2554) แต่ผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการที่ผ่านมา พบว่า คนพิการยังมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีเท่าที่ควร การให้บริการยังไม่เพียงพอกับความต้องการของคนพิการ และบางอย่างยังไม่ตรงกับความต้องการของคนพิการอย่างแท้จริง อีกทั้งยังประสบปัญหาในการเข้าถึงหรือใช้บริการ ถูกละเมิดสิทธิและการถูกเลือกปฏิบัติแก่คนพิการ นอกจากนี้คนไทยส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจในเรื่องคนพิการ มักจะมองว่าคนพิการเป็นภาระของสังคม นอกจากนี้คนพิการบางส่วนก็มีปัญหาเกี่ยวกับสภาวะจิตใจ ขาดความมั่นใจในตัวเอง มีภาวะซึมเศร้า หดหู่ ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง คิดว่าตัวเองไม่มีอนาคตไม่มีประโยชน์ต่อสังคม ไม่กล้าที่จะออกมาสู่โลกภายนอก ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้มีส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการไม่ค่อยประสบความสำเร็จเท่าที่ควร สอดคล้องกับการศึกษาของ เวชยันต์ ชันธะรี (2556) ได้ทำการศึกษา คุณภาพชีวิตและภาวะซึมเศร้าของคนพิการในเขตพื้นที่ ตำบลหนองเต็ง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า คนพิการประมาณครึ่งหนึ่งมีความรู้สึก เหงา เศร้า ลึ้นหวัง และสองในสามพอใจในชีวิตเพียงเล็กน้อยหรือไม่พอใจเลย ด้านภาวะซึมเศร้า พบว่า กลุ่มตัวอย่างครึ่งหนึ่งมีภาวะซึมเศร้าระดับปานกลาง อีกครึ่งหนึ่งมีภาวะซึมเศร้าระดับน้อย โดยมีกลุ่มตัวอย่างสองในสามคิดทำร้ายตัวเองบ่อย สรุปได้ว่า คนพิการส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตไม่ดี และมีภาวะซึมเศร้าเกือบทุกคน ดังนั้นในระบบบริการสำหรับคนพิการควรให้ความสำคัญในการป้องกันและรักษาภาวะซึมเศร้าในคนพิการเพื่อป้องกันความรุนแรงของโรค สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรา ศิริสมบุญธรรมาภ (2556) ได้ทำการศึกษาอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการรวมถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ผลการศึกษา พบว่าสถานประกอบการที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายมีเจตคติเชิงลบต่อคนพิการหรือความพิการหรือการจ้างงานคนพิการ รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พันตำรวจโทกิตติวัฒน์ ฉัตรศรีโพธิ์ และคณะ (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ปัญหาและรูปแบบการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขของคนพิการ: พื้นที่ศึกษา เทศบาลตำบลเมืองศรีไคและเทศบาลตำบลธาตุ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัย พบว่า คนพิการส่วนใหญ่ยังเข้าไม่ถึงบริการสาธารณสุข เช่น การตรวจ สุขภาพประจำปี การฝึกอบรมให้อยู่ร่วมกันกับครอบครัว ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับบริการสาธารณสุข และกายอุปกรณ์เครื่องช่วยคนพิการ เป็นต้น

คนพิการส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานภาครัฐ สาเหตุที่เป็นอุปสรรคทำให้คนพิการไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมมีหลายกรณี เช่น การเดินทางลำบาก ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก ไม่สามารถสื่อสารกับคนอื่นได้ ไม่มีเงินค่ารถ ค่าอาหาร หรือไม่มีคนพาไป นอกจากนี้ยังพบว่าการจัดสรรเงินงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อที่จะส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมคนพิการมีน้อย

จากประสบการณ์การดำเนินงานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนพิการในจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้มีโอกาสร่วมขับเคลื่อนในบทบาทประธานชมรมผู้ปกครองคนพิการทางสติปัญญาจังหวัดนครพนม อนุกรรมการกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการจังหวัดนครพนม และคณะทำงานพัฒนามาตรฐานคุณภาพชีวิตคนพิการจังหวัดนครพนม พบว่า สถานการณ์คนพิการในจังหวัดนครพนม คือ คนพิการส่วนใหญ่เป็นคนพิการทางการเคลื่อนไหวและทางกาย มีทั้งเป็นมาตั้งแต่กำเนิด และเกิดขึ้นภายหลังจากอุบัติเหตุ ความพิการได้ส่งผลต่อชีวิตประจำวัน คือ คนพิการไม่สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้เองทั้งหมดทำให้เกิดสภาวะพึ่งพิงญาติหรือมารดาที่เป็นผู้สูงวัยบางคนต้องถูกทอดทิ้งให้อยู่บ้านคนเดียวในตอนกลางวัน โดยญาติจัดเตรียมหาอาหารข้าวของเครื่องใช้วางไว้ใกล้ ๆ ที่สามารถหยิบเองได้ สังคมยังไม่มี การดูแลคนพิการอย่างจริงจัง ส่วนใหญ่จะต่างคนต่างอยู่ คนพิการที่สามารถไปไหนได้จะออกจากบ้านไปหารายได้โดยการรับจ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่สามารถทำได้ ส่วนที่ไปไหนไม่ได้ก็ไม่มีรายได้ก็ต้องอาศัยรายได้ของครอบครัวซึ่งมีฐานะยากจน ยังไม่ได้รับการส่งเสริมด้านอาชีพ คนพิการส่วนใหญ่อยากช่วยเหลือตัวเองได้ไม่เป็นภาระแก่ครอบครัว มีรายได้ไม่ขัดสน ได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนและสังคม การเข้าถึงการให้บริการทางด้านสุขภาพน้อยเนื่องจากลำบากในการเดินทางประกอบกับฐานะยากจนไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ถ้าเจ็บป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็จะรักษาตนเอง คนพิการส่วนใหญ่ขาดการฟื้นฟูด้านร่างกาย การได้รับมอบอุปกรณ์ไม่ตรงกับความต้องการและสภาพของคนพิการ การดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชนซึ่งพบว่ายังมีน้อยจะดูแลกันเองในครอบครัวเท่านั้น ดังนั้น การศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ จึงมีความสำคัญมาก เป็นการศึกษาหาข้อมูลในด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ เช่น การที่คนพิการในจังหวัดนครพนม บางคนยังขาดการฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายที่ถูกต้องมีปัญหาหรือมีสาเหตุหลักมาจากจุดไหน สาเหตุที่คนพิการในจังหวัดนครพนม มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี รวมทั้งขาดการส่งเสริมทางด้านการประกอบอาชีพทำให้ขาดรายได้มีสาเหตุมาจากจุดใดบ้าง คนพิการมีความต้องการหรือ

อยากให้หน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามาส่งเสริมในด้านใดบ้าง ถ้าหากมีข้อมูลในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้แล้วก็สามารถจัดทำแผนหรือหาวิธีการแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ สามารถนำข้อมูลต่าง ๆ นำไปเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานของภาครัฐหรือเอกชนเข้ามาส่งเสริมทางด้านการประกอบอาชีพหรือเข้ามาฟื้นฟูทางด้านสุขภาพ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับคนพิการในจังหวัดนครพนมทำให้คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเกิดศักยภาพในการทำงานและมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์อย่างทัดเทียมกับคนอื่นในสังคม

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาถึงคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตจังหวัดนครพนม ว่ามีคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร รวมถึงศึกษาว่า การสนับสนุนจากทางสังคม มีอิทธิพลหรือส่งผลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างไร เพื่อเป็นประโยชน์ในการเป็นแนวทางการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้แก่คนพิการได้อย่างเหมาะสม นอกจากนั้นสามารถนำข้อมูลต่าง ๆ นำไปเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานของภาครัฐหรือเอกชนเข้ามาส่งเสริมทางด้านการประกอบอาชีพหรือเข้ามาฟื้นฟูทางด้านสุขภาพและฟื้นฟูทางด้านแรงงานให้กับคนพิการในเขตจังหวัดนครพนม ทำให้คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเกิดศักยภาพในการทำงาน และมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์อย่างทัดเทียมกับคนอื่นในสังคม เพราะความพิการที่เกิดขึ้น หากได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพที่ถูกต้องและมีการพัฒนาความสามารถที่ถูกทาง นอกจากช่วยให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เลี้ยงตัวเองได้ โดยไม่เป็นภาระแก่ครอบครัวและสังคม กำลังแรงงาน ความสามารถและความคิดของคนกลุ่มนี้ สามารถที่จะเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศต่อไปได้เป็นอย่างดี

คำถามของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัย ดังนี้

1. การเข้าถึงสิทธิของคนพิการ การสนับสนุนทางสังคมและคุณภาพชีวิตของคนพิการในเขตจังหวัดนครพนม อยู่ในระดับใด
2. การสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตจังหวัดนครพนม หรือไม่
3. แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตจังหวัดนครพนม ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการเข้าถึงสิทธิของคนพิการ การสนับสนุนทางสังคมและคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตจังหวัดนครพนม
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการสนับสนุนทางสังคม ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตจังหวัดนครพนม
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตจังหวัดนครพนม

สมมติฐานของการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ ดังนี้

การสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตจังหวัดนครพนม

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบระดับการเข้าถึงสิทธิของคนพิการ การสนับสนุนทางสังคมและคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตจังหวัดนครพนม
2. ทำให้ทราบอิทธิพลของการสนับสนุนทางสังคม ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตจังหวัดนครพนม
3. ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตจังหวัดนครพนม ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยได้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คนพิการที่จดทะเบียน ในเขต จังหวัดนครพนม จำนวน 21,847 คน (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดนครพนม, 2560)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คนพิการที่จดทะเบียน ในเขต จังหวัดนครพนม จำนวน 393 คน การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973, p.127 อ้างถึงใน ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555, หน้า 45) โดย กำหนดค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หรือยอมให้มีความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 และจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Proportional Random Sampling) ตามประชากรของอำเภอ และการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 การเข้าถึงสิทธิของคนพิการ ประกอบด้วย

2.1.1.1 ด้านข้อมูลข่าวสาร

2.1.1.2 ด้านกายภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวก

2.1.1.3 ด้านบริการทางการแพทย์

2.1.1.4 ด้านบริการทางการศึกษา

2.1.1.5 ด้านบริการด้านอาชีพ

2.1.1.6 ด้านบริการทางสังคม

2.1.2 การสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย

2.1.2.1 ด้านอารมณ์

2.1.2.2 ด้านการประเมิน

2.1.2.3 ด้านข้อมูลข่าวสาร

2.1.2.4 ด้านเครื่องมือ สิ่งของ เครื่องใช้

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพชีวิตคนพิการในเขตจังหวัดนครพนม
ประกอบด้วย

- 2.2.1 ด้านสิทธิและความเท่าเทียม
- 2.2.2 ด้านสุขภาวะคนพิการ
- 2.2.3 ด้านการศึกษา
- 2.2.4 ด้านอาชีพ การจ้างงานและรายได้
- 2.2.5 ด้านการออกสู่สังคม
- 2.2.6 ด้านกีฬาและนันทนาการ
- 2.2.7 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยทำการจัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ในเขตจังหวัด
นครพนม

4. ขอบเขตด้านระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

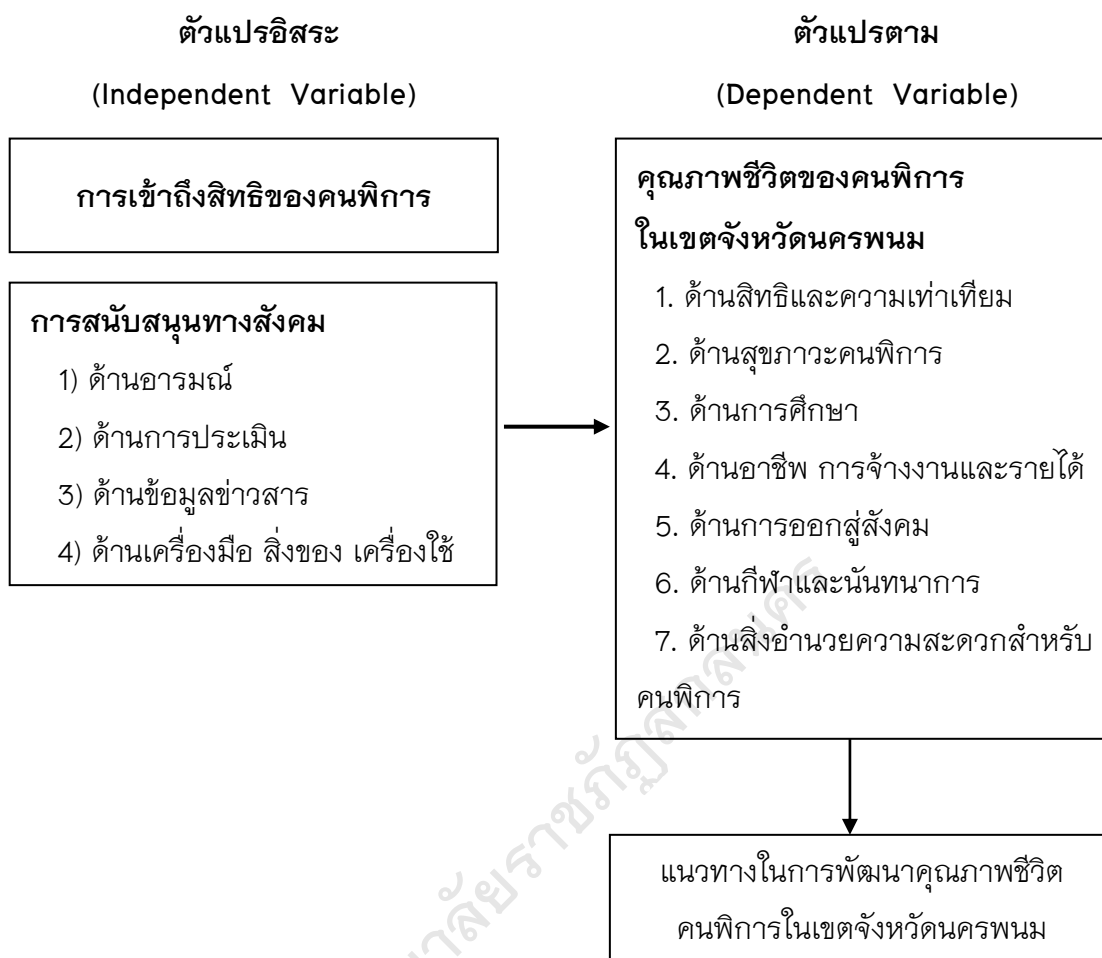
ช่วงเวลาที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม
พ.ศ. 2560 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2561

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา

1. การเข้าถึงสิทธิของคนพิการ ตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
คนพิการ พ.ศ. 2550
  2. การสนับสนุนทางสังคม ตามแนวคิดเกี่ยวกับประเภทของพฤติกรรม
ในการให้การสนับสนุนทางสังคม ของ House (1981)
  3. คุณภาพชีวิตคนพิการ ตามมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
ในพื้นที่ ปี 2559 ของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) (2559)
- ผู้วิจัยนำข้อมูลข้อ 1-3 มาประยุกต์และบูรณาการ เพื่อกำหนดเป็นกรอบ
แนวคิดของการวิจัย เพื่อตอบคำถามการวิจัย และกำหนดเป็นความมุ่งหมายของการวิจัย
ได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คนพิการ หมายถึง บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็นทางการได้ยินหรือสื่อความหมายทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย ทางสติปัญญา และอื่น ๆ ที่มีมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใดเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป

2. คุณภาพชีวิต หมายถึง สถานะของบุคคลตามมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ระบบการติดตามและประเมินคุณภาพชีวิตคนพิการด้านการเข้าถึงสิทธิของคนพิการที่กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) พัฒนาขึ้นซึ่งประกอบด้วย

2.1 ด้านสิทธิและความเท่าเทียม หมายถึง บุคคลไม่ว่าจะอยู่ในสถานะใดก็ตามย่อม มีความเท่าเทียมกัน เสมอภาคกัน ในทุก ๆ ด้าน การกระทำใด ๆ ก็ตามที่นำไปสู่การลดทอนสิ่งเหล่านั้นย่อม ขัดกับหลักการนี้ และจะกระทำมิได้ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นบุคคลธรรมดา หรือผู้พิการก็ย่อมได้รับสิทธิเท่ากัน ไม่มียกเว้น

2.2 ด้านสุขภาวะคนพิการ หมายถึง การที่คนพิการได้รับบริการตามระบบสาธารณสุข มีความรู้ ความเข้าใจ การดูแลสุขภาวะองค์รวม (สุขภาพกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา) สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้ตามศักยภาพ และได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี

2.3 ด้านการศึกษา หมายถึง การที่คนพิการได้รับบริการจัดการศึกษาอย่างเต็มตามศักยภาพ การได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือด้านการศึกษาในสถาบันการศึกษา และการสำเร็จการศึกษาในช่วงชั้นของการศึกษาหรือตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

2.4 ด้านอาชีพ การจ้างงานและรายได้ หมายถึง การที่คนพิการการได้รับคำแนะนำ คำปรึกษาด้านอาชีพ การสำเร็จการศึกษาได้ตามหลักสูตรอาชีพที่ฝึก การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากแหล่งกักเงินเพื่อประกอบอาชีพ การมีอาชีพและมีรายได้เพียงพอต่อการยังชีพ และการได้รับการจ้างงานผ่านระบบบริหารจัดการหางานของคนพิการ

2.5 ด้านการออกสู่สังคม หมายถึง การที่คนพิการได้รับการฝึกทักษะการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับเป้าหมายของตนเอง มีการเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักศาสนา วัฒนธรรมประเพณี ได้รับการเกี่ยวกับการมีผู้ช่วยคนพิการ การจัด ปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย และการช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล การได้รับการฝึกอบรมการอยู่ร่วมกับสมาชิกในครอบครัวด้วยสัมพันธภาพที่ดีมีความภาคภูมิใจในตนเอง มีการรวมกลุ่มคนพิการ ชมรมคนพิการ เป็นกลุ่มช่วยเหลือตัวเองและการมีส่วนร่วมประชุมกำหนดนโยบายและแผนงาน โครงการที่เกี่ยวข้องกับงานคนพิการ

2.6 ด้านกีฬาและนันทนาการ หมายถึง การที่คนพิการมีการเข้าร่วมกิจกรรมการเล่นกีฬาและนันทนาการ

2.7 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ หมายถึง การที่คนพิการได้เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกในหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน และมีความพึงพอใจในการใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ

3. การเข้าถึงสิทธิของคนพิการ หมายถึง วิธีทางที่เกิดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวก สนับสนุนส่งเสริมให้คนพิการสามารถเข้าไปใช้บริการหรือได้รับสิทธิตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ที่คนพิการพึงได้รับหลังจากจดทะเบียนคนพิการแล้ว ซึ่งได้แก่ การที่คนพิการมีการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิตาม พรบ. และการได้เข้าไปใช้บริการด้านต่าง ๆ ได้แก่ บริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข บริการด้านการศึกษา ด้านศาสนา บริการด้านข้อมูลข่าวสาร บริการด้านการประกอบอาชีพหรือได้รับการฝึกอาชีพที่เหมาะสม การบริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในที่สาธารณะ ได้รับการช่วยเหลือด้านค่าโดยสารและยานพาหนะ การได้รับการสนับสนุนด้านการกีฬา การได้รับเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพคนพิการและเงินสนับสนุนการประกอบอาชีพ และการได้รับการสงเคราะห์การหน่วยงานภาครัฐตามความเหมาะสม

4.1 ด้านข้อมูลข่าวสาร หมายถึง สิทธิและโอกาสที่คนพิการพึงได้รับข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารและเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารสำหรับคนพิการทุกประเภท ตลอดจนบริการสื่อสารสาธารณะจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกำหนดในกฎกระทรวง

4.2 ด้านกายภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สิทธิและโอกาสที่คนพิการพึงได้รับเกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย การมีผู้ช่วยคนพิการหรือการจัดให้มีสวัสดิการอื่นตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

4.3 ด้านบริการทางการแพทย์ หมายถึง สิทธิและโอกาสที่คนพิการพึงได้รับเกี่ยวกับการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการและสื่อส่งเสริมพัฒนาการเพื่อปรับสภาพทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด

4.4 ด้านบริการทางการศึกษา หมายถึง สิทธิและโอกาสที่คนพิการพึงได้รับ ในด้านการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติหรือแผนการศึกษาแห่งชาติตาม ความเหมาะสมในสถานศึกษาเฉพาะหรือในสถานศึกษาทั่วไป หรือการศึกษาทางเลือก หรือการศึกษานอกระบบ โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการให้การสนับสนุนตาม ความเหมาะสม

4.5 ด้านบริการด้านอาชีพ หมายถึง สิทธิและโอกาสที่คนพิการพึงได้รับใน ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การให้บริการที่มีมาตรฐานการคุ้มครองแรงงาน มาตรการเพื่อการมีงานทำตลอดจนได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ และบริการ สื่อสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยี หรือความช่วยเหลืออื่นใดเพื่อการทำงานและ ประกอบอาชีพของคนพิการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวง แรงงานประกาศกำหนด

4.6 ด้านบริการทางสังคม หมายถึง สิทธิและโอกาสที่คนพิการพึงได้รับ เกี่ยวกับการยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานแห่งความเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ตลอดจน ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ ตลอดจน การจัดสวัสดิการเบียดความพิการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ในระเบียบ

5. การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่คนพิการได้รับความช่วยเหลือจาก บุคคลในสังคม ซึ่งจะ使人พิการสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วย

5.1 ด้านอารมณ์ หมายถึง การให้ความพอใจ การยอมรับนับถือ การให้ ความช่วยเหลือ และรับฟังปัญหาต่าง ๆ จากคนพิการ และการแสดงถึงความหวังใย ต่อคน พิการ

5.2 ด้านการประเมิน หมายถึง คนพิการได้รับการยอมรับ การยกย่อง ชมเชยการรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลรอบข้าง เป็นที่ต้องการของคนในสังคม 使人 พิการมีความภาคภูมิใจในตนเองซึ่งจะ使人พิการมีความมั่นใจ และสามารถอยู่ร่วมกับ บุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

5.3 ด้านข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การให้คำแนะนำ (Suggestion)

การตัดเตือน การให้คำปรึกษา (Advice) และการให้ข่าวสารรูปแบบต่าง ๆ แก่คนพิการ

5.4 ด้านเครื่องมือ สิ่งของ เครื่องใช้ การเงิน แรงงาน หมายถึง การช่วยเหลือคนพิการ ในเรื่องเครื่องมือ สิ่งของ เครื่องใช้ ในการอำนวยความสะดวกแก่คนพิการ รวมทั้งเงิน แรงงาน อาชีพ สวัสดิการทางด้านการแพทย์ สำหรับคนพิการ

6. แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตจังหวัดนครพนม หมายถึง ข้อเสนอแนะจากการระดมความคิดเห็นด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 10 ท่าน ที่ร่วมกันพิจารณาหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตจังหวัดนครพนม ที่ได้จากบทสรุปของงานวิจัย ในด้านซึ่งได้คะแนนเฉลี่ยระดับต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยรวม เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตจังหวัดนครพนม ให้ดีขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร